

[^Ο κ. Ἀθαν. Ν. Βερναρδάκης, ἀδελφὸς τοῦ μεγάλου ποιητοῦ τῆς Λέσβου, ἀποτελεῖ καὶ οὗτος ἐξαιρετικὴν φυσιογνωμίαν εἰς τὸν κλά-

δον του ἐν τῇ νεωτέρᾳ πνευματικῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Γεννηθεὶς ἐν Λέσβῳ τῷ 1844 καὶ συμπληρώσας ἐν Παρισίοις τὰς σπουδὰς του εἰς τὴν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν, νεώτατος κατέγινεν εἰς τὴν συγγραφὴν οἰκονομολογικῶν καὶ ἄλλων πραγματειῶν. Εἰς τὸ Journal des Économistes ἐδημοσίευσεν γαλλιστὶ σειρὰν «οἰκονομικῶν μελετῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα», ὅταν ἦτο ἀκόμη εἰκοσιτετραετής, αἵτινες ἐνεποίησαν τοιαύτην αἴσθησιν, ὥστε νὰ θεωρῇται ἔκτοτε ὡς αὐθεντία ἐπὶ πολλῶν ζητημάτων παρὰ πλείστον καθηγητῶν καὶ σοφῶν Γάλλων, Ἀγγλων καὶ Ἀμερικανῶν, εἰς ὧν τὰ συγγράμματα ἀναφέρεται. Ἀνὴρ πολυσχιδοῦς μορφώσεως καὶ ἐγκυκλοπαιδείας, ἔκτος πλείστον ὅσων ἀφθρῶν πολιτικῶν, οἰκονομικῶν, ἱστορικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν

δημοσιευθέντων γαλλιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ εἰς διάφορα φύλλα καὶ περιοδικά, ἐξέδωκε καὶ τὰ ἐξῆς πολλοῦ λόγου ἄξια : «Περὶ Πολυτελείας» — «Περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐμπορίου», σύγγραμμα βραβευθὲν εἰς τὸν Δοσίειον διαγωνισμόν — «Τὰ μετὰ τὴν καταστροφὴν» ἣ τί ἐστοίχισεν ὁ πόλεμος τοῦ 1897 — «Τὸ μέλλον τῶν Ἀθηνῶν» — «Ἡ ἀνακαίνισις τοῦ Παρθενῶνος» — «Τὸ Στάδιον καὶ οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες» — «Περὶ ἀμφιέσεων». Ἀπὸ δεκαετίας καταγίνεται εἰς τὴν «πολιτικὴν οἰκονομίαν τῶν Βυζαντινῶν», ἐν ἑκ τῶν 16 κεφαλαίων τῆς ὁποίας εἶνε ἡ περὶ «Γαστρονομίας» ἐκτενὴς μελέτη του. Ἐχει ἀνέκδοτον περισπούδαστον πραγματείαν «Περὶ κτηματολογίου μετὰ μακρᾶς ἱστορικῆς εἰσαγωγῆς». Μία περιεργωτάτη καὶ λίαν πρωτότυπος μελέτη του εἶνε «Τὰ οἰκόσημα παρ' Ἑλλήσι» καὶ τὸ «πῶθεν τὰ παρὰ Βυζαντινοῖς ἔμβολα». Ἀπὸ τοῦ 1870 διατελεῖ μέλος τῆς Πολιτ. Οἰκονομίας καὶ Στατιστικῆς τῶν Παρισίων ὡς καὶ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Στανισλάου. Τοιοῦτος ἐν σκιαγραφίᾳ ὁ σοφὸς καὶ πολυμαθέστατος ἀνὴρ, οὗ παραθέτομεν τὴν εἰκόνα ἐκ παλαιότερας ἀτυχῶς φωτογραφίας μὴ δυνηθέντες νὰ εὕρωμεν ἄλλην νεωτέραν.]

Η ΚΑΛΥΠΤΡΑ

ΚΑ ΠΟ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἡ γυνὴ δσάκις ἐξήρχετο τοῦ οἴκου — καὶ συνέβαινε τοῦτο σπανιώτατα — ἐκάλυπτε τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, πλὴν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς ρινός¹. Ἡ κεφαλὴ δὲ ἐκαλύπτετο οὐ μόνον διὰ τὰ βέβηλα ὄμματα, ἀλλὰ καὶ

1 Εὐριπ. Ἰφιγ. Τ. 372.

πρός φύλαξιν ἀπὸ τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἡλίου διὰ τῆς καλύπτρας, ἄμπυκος, ἢ δικτύου περιβάλλοντος τὴν κεφαλὴν¹, ἢ κορηδέμνου καλύπτοντος καὶ τοὺς ὤμους, μίτρας, κεκουφάλον ἢ ὀπισθοσφενδόνης². Εἰς τὴν κηδεῖαν καὶ τὸ νεκρώσιμον δεῖπνον ἢ γυνὴ παρίστατο πάντοτε μὲ καλύπτραν. Ἡ Δήμητρα, ἀναζητοῦσα τὴν ἄρπαγείσαν κόρην τῆς, φέρει καλύπτραν. Ἡ Ἥως παρίσταται πάντοτε ὑπὸ τῶν ποιητῶν κροκόπεπλος, ἢ δὲ Νύξ μελάμπεπλος.

Αἱ Θηβαῖαι ἐξερχόμεναι ἐκάλυπτον σχεδὸν δλόκληρον τὸ πρόσωπον.

Ὅπως σήμερον παρὰ τοῖς Τούρκοις, ἄλλοτε δὲ καὶ παρ' ἡμῖν, ὁ μελλόνυμφος δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὴν μελλόνυμφόν του, ἐκτὸς ἐὰν τὴν ἐβλεπε τυχαίως δῆθεν διὰ τινος συμπτώσεως, παρασκευαζομένου πάντοτε τοῦ πράγματος ὑπὸ τῶν γονέων· οὕτω καὶ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ, ἡ νύμφη ὠδηγεῖτο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ νυμφίου κεκαλυμμένη καὶ καθ' ὅλην μάλιστα τὴν διάρκειαν τῆς γαμικῆς θοίνης (συμποσίου) εἴτε ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν γονέων τῆς. Μόνον μετὰ τὴν ἐστίασιν, ὅταν ὠδηγεῖτο ὑπὸ τοῦ νυμφίου εἰς τὴν νυμφικὴν παστάδα, τότε καὶ μόνον οὗτος ἀπεκάλυπτεν αὐτήν, καὶ μάλιστα τὴν ἐπομένην ἡμέραν τῶν ἐπανλίων, δηλ. ὅταν ἐλάμβανε χώραν ὑπὸ τῶν νυμφίων καὶ συγγενῶν ἢ πρὸς τὴν νύμφην προσφορὰ τῶν δώρων, τὰ ὅποια καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγοντο καὶ ἀνακαλυπτήρια, δηλαδὴ ὅταν τὸ πρῶτον ἀπεκάλυπτεν αὕτη τὸ πρόσωπον.

Ἡ νυμφικὴ ὁμῶς καλύπτρα ἦτο συνήθως ποδήρης, ὥστε νὰ κρύπτῃ δλόκληρον τὸ σῶμα χάριν τῆς παρθενικῆς αἰδοῦς. Αἱ Ρωμαῖαι, αἱ ὁποῖαι ἐδανείσθησαν τὰ πάντα παρὰ τῶν Ἑλλήνων, παρέλαβον οὐ μόνον τὴν γαμήλιον τελετὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν νυμφικὴν καλύπτραν φλογίνου χρώματος λίαν προσφιλοῦς παρ' Ἑλλήσι καὶ μάλιστα τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἔνεκα τούτου τὴν ὠνόμαζον ὡς ἐκ τοῦ χρώματός τῆς flameum, ἐπειδὴ δὲ ἡ φλόξ εἶνε καὶ ἐρυθρὰ, ἐνίοτε ἐγίνετο ἐρυθρόχρους παρ' αὐταῖς.

Οἱ Βυζαντινοί, οἱ ὁποῖοι παρέλαβον τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν Ρωμαίων, παρέλαβον καὶ τὸν γυναικωνίτην καὶ τοὺς εὐνούχους καὶ τὸ ἔθιμον αὐτοῦ τοῦ γάμου, ἥτοι τῆς καλύπτρας, ἀφοῦ σφίζεται μέχρι σήμερον παρὰ τοῖς Μωαμεθανοῖς, εἰς ἀπόκεντρα δὲ μέρη καὶ παρ' ἡμῖν.

Ἡ γυνὴ ἐν Βυζαντίῳ δὲν παρεκάθητο εἰς συμπόσια, δὲν ἦτο εὐκόλως θεατὴ, ἐκαλύπτετο δὲ ἐξερχομένη, ὅπερ ἄλλως τε καὶ ὁ χριστιανισμὸς ἀπῆται³, καὶ διεσκέδαζε βλέπουσα τοὺς διερχομένους καὶ τὰ ἔξωθεν τῆς οἰκίας διὰ τοῦ δικτυωτοῦ. Ὅταν ἡ μήτηρ τοῦ Μι-

1 Ὁμ. Ὀδύς. Ε. 232. Σοφ. Ἀγαμ. 245. Ἡσ. Θεολ. 547. — 2 Ἄλλοτε αἱ γυναῖκες ἔδενον τὴν κόμην εἰς τὴν κορυφὴν διὰ διπλῆς ταινίας, ἢ δὲ κόμμωσις αὕτη ἐλέγετο tutulus· ἄλλοτε ἔφερον σκληρόν τι πιλίδιον διακριθὲν βραδυτέρον ὡς σύμβολον τῶν flameneum καὶ τῶν ποντιφικῶν φερόντων τοῦτο ὀξυκόρυφον· ὅσον διὰ τὰς ταινίας, αὐταὶ ἔμενον τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν οἰκοδεσποινῶν (matronae) ὡς καὶ ἡ παλαιὰ καλύπτρα rica, ἢ ὅποια περιελθοῦσα εἰς ἀχρηστίαν διετηρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐγγάμων· διὰ τὰς θρησκευτικὰς μάλιστα τελετὰς ἦτο ἀπαραίτητος. — 3 «Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται ἡ γυνὴ καὶ πειράσθω, εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυράσθαι, κατακαλυπτέσθω». (Πραξ. Ἀπολ. Κορ. Α' κεφ. ια').

χαήλ Ψελλοῦ ἐθρήνηει ἐπὶ τοῦ τάφου διὰ τὴν θανοῦσαν θυγατέρα της καὶ τυχαίως φθάνει ὁ ἀπουσιάζων υἱὸς της, «τότε πρῶτον ἡ μήτηρ τὴν ὄραν ἐδημοσίευσεν, ἀρρένων καταφρονήσασα, ὄψεως»¹. Ἐν Παλαιστίνῃ, ὅσοι τῶν Φράγκων ἐνυμφεύθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν σταυροφοριῶν ἐγχωρίους γυναῖκας, διῆγον βίον σύμφωνον πρὸς τὰ ἔθιμα τῆς χώρας, ἐγκλείοντες ἥτοι τὰς γυναῖκας καὶ τὰς θυγατέρας των, αἱ ὁποῖαι ἐκαλύπτοντο ἐξερχόμεναι, παραδεχέντες ἅμα καὶ αὐτὴν τὴν ἀνατολικὴν ἐνδυμασίαν, ἥτοι μακρὰν ἐσθῆτα, μυτηρὰ ὑποδήματα, ἐνίοτε δὲ καὶ σαρίκιον.

Τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, ὡς καὶ τὸ ἐλληνικὸν ἐνδυμα, ἐπεκράτησαν ἐν ταῖς ἰταλικαῖς πόλεσι καθ' ὅλους τοὺς τελευταίους αἰῶνας τοῦ μεσαιῶνος, καὶ μάλιστα ἐν Βενετίᾳ, πόλει οὕτως εἰπεῖν βυζαντινῇ, καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε οἱ λοιποὶ Εὐρωπαῖοι ἐξελάμβανον πολλὰς τοὺς Ἑνετοὺς ὡς Ἑλλήνας καὶ τανάπαλιν. Ἡ καθιερωμένη ἐθιμοτυπία ἐν ταῖς ἐπισήμοις τελεταῖς, ἦτο κυρίως ἐλληνικὴ. Τὸ ὄνομα τοῦ Doge (Δοῦξ) ἦτο βυζαντινόν· ἡ στολὴ αὐτοῦ ἀναπαρίστα λεπτομερείας τινὰς τῆς στολῆς τῶν ἐξάρχων, τῶν ὑπάτων καὶ τῶν αὐτοκρατόρων. Ὁ Δοῦξ ἔφερε στολὴν ὡς ὁ αὐτοκράτωρ, μανθῦαν μεταξωτὸν μὲ στολίσματα χρυσοῦφῃ, ὑπ' αὐτὸν δὲ εἰδός τι στιχαρίου χειριδωτοῦ στενοῦ, περιλαίμιον σχεδὸν τὸ αὐτὸ καὶ ἐρυθρὰ πέδιλα. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐδοξολογεῖτο καὶ ἐπολυχρονίζετο κατὰ τὸ ἐλληνικὸν τυπικόν, ὡς καὶ ὅταν ἀπέθνησκεν. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ραδέννῃ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ρώμῃ ἡ ἐνδυμασία ἐφαίνετο ὑφισταμένη τὴν ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἐπίδρασιν. Αἱ Ἑνετίδες, φέρουσαι ἐλληνικὰς ἐνδυμασίας, ἐφυλάσσοντο ἐγκλείστοι ὑπ' εὐνούχων. Οἱ Ἑνετοὶ ἐνεδύνοντο ὡς Ἑλληνες, παραδεχθέντες καὶ αὐτοὶ τὸ βυζαντινὸν ἑορτολόγιον, αὐτὴ δὲ ἡ γλῶσσά των ὑφίστατο τὴν ἐπήρειαν τῆς ἐλληνικῆς, ἐν γένει δὲ καὶ ἅπας ὁ βίος των.

Οἱ Τοῦρκοι παρεδέχθησαν, καὶ πρὸ τῆς κατακτήσεως ἔτι, τὸ ἐνδυμα, τὰ ὑποδήματα καὶ τὸ σαρίκιον. Ἐπόμενον ἦτο νὰ παραδεχθῶσι καὶ τὴν καλύπτραν (γιασμάκ), ἀφοῦ μάλιστα ἐκ τοῦ γυναικωνίτου των δὲν ἔλειπον αἱ ἐλληνίδες· κατὰ τὴν ἄλωσιν δὲ ὁ γυναικωνίτης τοῦ κατακτητοῦ καὶ ἀπάντων τῶν μεγιστάνων ἐβρίθην ἐλληνίδων, αἵτινες ἐτήρησαν τὰς συνηθείας καὶ τὰς ἑξεις των. Εἰς τὸ λεξικὸν τοῦ A. Rich. Des Antiquités Romaines et Grecque, ἐν τῇ λέξει calyptra, παρατίθεται καὶ εἰκὼν τις ληφθεῖσα ἐκ πηλίνου ἀγαλματίου — καὶ τοιαῦτα καλυπτροφόρα ἀγαλμάτια εὑρηνται οὐκ ὀλίγα ἐκ Τανάγρας ἐν τῷ ἡμετέρῳ Μουσεῖῳ. Ὁ παρατηρῶν αὐτὰ δὲν διακρίνει καμμίαν σχεδὸν διαφορὰν ἀπὸ τὰς γιασμακοφόρους Μωαμεθανίδας. Ἡ μόνη, κατ' ἐμὴν γνώμην, εἶνε ἡ ἐξῆς:

Ἡ ἀρχαία καλύπτρα, ἐλληνικὴ τε καὶ ῥωμαϊκὴ, ἦτο ποδῆρης, ἐνῶ ἡ σημερινὴ μωαμεθανικὴ (γιασμάκ) εἶνε βραχεῖα, περιβάλλουσα δλόκληρον τὴν κεφαλὴν, ἐκτὸς τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ ἄνω τῆς ρινός, καλύπτουσα ὁμῶς δλόκληρον τὸν αὐχένα καὶ μέρος τῶν ὤμων. Ἡ

ἀρχαία καλύπτρα, ὡς καὶ ἡ ἐσθής, δι' ἧς ἐκαλύπτοντο χάριν προσφυλάξεως ἀπὸ τῆς βροχῆς, τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἀδιακρίτων ὀφθαλμῶν, ἦτο μεγάλη τις ὡς εἰπεῖν σινδόνῃ ἐξ ἐνὸς τεμαχίου, ὡς ἐσχάτως, μάλιστα ἐν Σμύρνῃ, ἤρχισαν καὶ πάλιν νὰ φέρωσι. Πολλάκις ἡ γυνὴ ἔνεκα τῆς ὥρας τοῦ ἔτους, τῶν λοιπῶν ἐνδυμάτων τῆς ἔνεκα εὐκολίας ἢ καὶ οἰκονομίας εὗρισκε περιττὸν ἢ ὀχληρὸν νὰ φέρῃ τὸ ὕφασμα τοῦτο, διὸ ἔκοψε μίαν ἄκραν ἐξ αὐτοῦ ἢ ἀνάλογον τεμάχιον ἐξ ἄλλου ὕφασματος καὶ διὰ τοῦ τετραγώνου τούτου τεμαχίου ἐκάλυπτε μόνον τὴν κεφαλὴν.

Εἰς παλαιὰς βυζαντινὰς ἀγιογραφίας, καὶ μάλιστα τῆς Παναγίας, ἀπαντᾷ τις καὶ τοὺς δύο τούτους τρόπους, ὅτε τὸν μὲν, ὅτε τὸν δέ. "Ἀπασαι αἱ μοναχαὶ διὰ τοιοῦτου τεμαχίου ὕφασματος καλύπτουσι τὴν κεφαλὴν, καὶ τοῦτο λέγεται ὅτε μὲν *μποχτοᾶς*, ὅτε δὲ *τουλουπάν* ἢ *τουλπάνι*, ὡς ἐκ τοῦ εἰδους ἢ μᾶλλον τῆς λεπτότητος τοῦ ὕφασματος, ὅτε δὲ *σαμιὰ*, διότι τὸ λεπτὸν τοῦτο ὕφασμα θὰ κατεσκευάζετο ἢ θὰ ἐπωλεῖτο ἐν Σάμῳ, ὡς ἡ *μουσουλίνα* ἐκ τῆς Μουσουλ καὶ αὐτὸ τὸ τουλουπάνι ἐκ *τουλ*, ἢ γὰρ ἐκ Γάζης, τὸ *calicot* ἐκ τῆς *Calicot*, ἐνῶ τὸ *ὀθόνη* φαίνεται νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ *Cotius* καὶ *Coton* καὶ οὕτω καθεξῆς. Τοῦτ' αὐτὸ δὲ καλεῖται *μπουλέτσι* (ἐκ τοῦ *μπουλώνω* = *τυλίσσω*) ἐν ταῖς ναυτικαῖς νήσοις.

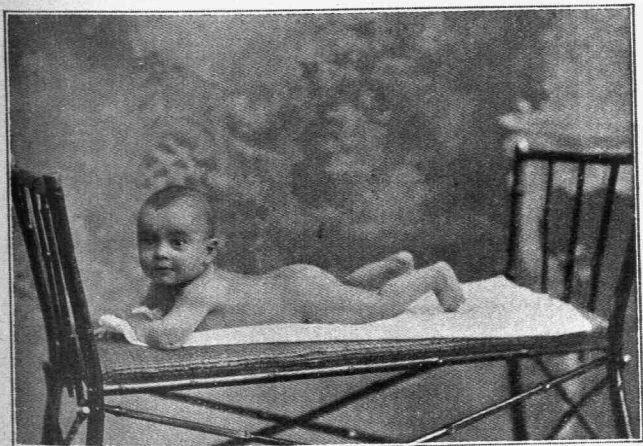
Διὰ τῆς καλύπτρας ταύτης κατεσκευάσθη ὑπὸ τῶν Μωαμεθανίδων ὁ *φερετζές* (ἂν καὶ φέρεται ἄκοπος ἔτι εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἀσίας, κυρίως δὲ τῆς Συρίας) καὶ διὰ τοῦ χρόνου ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀναγκῶν ὀρμώμεναι ἐχώρισαν τὴν καλύπτραν, ἣν καὶ ἐκρέμασαν ἐπὶ τοῦ *φερετζέ*, ἀπὸ τοῦ τραχήλου ὀνομάσασαι τὸ τεμάχιον αὐτὸ *ἀρκᾶ*, ἐπαυχένιον, δι' οὗ βεβαίως θὰ ἐκάλυπτον κατ' ἀρχὰς τὴν κεφαλὴν· ἐπειδὴ δὲ ὁ *ἀρκᾶς* αὐτὸς οὐ μόνον ἦτο βαρὺς, συγκείμενος ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὕφασματος τοῦ *φερετζέ*, ἀλλὰ καὶ μὲ ὑπερραμμένον ἄλλο ὕφασμα (*doublure*), διὰ τοῦτο τὸ ἀντικατέστησαν μὲ τὸ ἀεροφυές *γιασμάκ*, οὗ ἀγνοοῦμεν τὴν ἐτυμολογίαν καὶ ὅπερ μετὰ τόσης ἀληθῶς χάριτος φέρουσιν καὶ τὸ ὅποσον ὄχι μόνον δὲν κρύπτει ἀλλὰ καὶ ἐξαίρει τὰ θέλγητρά των, κακῶς δὲ πράττουσιν ἀπορρίπτουσαι αὐτὸ ἀπὸ τινος, μεθ' ὅλας τὰς σουλτανικὰς ἀπαγορεύσεις, ἀπλῶς καὶ χάριν ἀπομιμήσεως τῶν Εὐρωπαίων.

Δὲν ἡδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν τὴν ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως *φερετζές*. Βεβαίως δὲν παράγεται ἐκ τοῦ *φάρος*, ὡς ἐλέγετο τὸ ἀρχαῖον ἱμάτιον. Ὁ Δουκαγγίος ὀνομάζει τὸν *φερετζέν κυκλάδα*, ἢ ὅποια ἦτο ἱμάτιον εὐρύ, περιβάλλον ἐν ἀνάγκῃ ὀλόκληρον τὸ πρόσωπον, ἐλέγετο δὲ *κυκλάς*, διότι ἐκυκλοῦτο διὰ πορφυρᾶς ταινίας ἢ χρυσῆς, ὡς φαίνεται ἐκ τινος εἰκόνης παριστώσης τὴν Λήδαν καὶ εὐρεθείσης ἐν Πομπηταῖς. Ἀληθῶς δὲ ὁ *φερετζές* πάντοτε κυκλοῦται διὰ ταινιῶν ἢ ἀναλόγων στολισμῶν. Κατὰ τὸν κ. Βασ. Κόνδην, βαθὺν γνώστην τῆς τουρκικῆς, ἡ λέξις *γιασμάκ* εἶνε τουρκικὴ καὶ ἴσως παράγεται ἐκ τοῦ *γιασμι* (= *δροσερός*, *χλοερός*), δηλαδὴ τὸ κάλυμμα τοῦτο τότε χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ διατηρῇ *δροσερόν* τὸ πρόσωπον.

Ὁ πέπλος κατεῖχε θέσιν καλύπτρας φερόμενος πολλάκις καὶ ὑπ'

ἀνδρῶν ἐνέχων ἐν ἑαυτῷ βασιλικόν τι ἀξίωμα, ἦτο δὲ εὐρύτερος τοῦ τῆς χλαμύδος καὶ τοῦ ἱματίου, χρησιμοποιοῦμενος ἐνίοτε πρὸς κάλυψιν πολυτίμων ἐπίπλων ἢ πρὸς κόσμον θρόνου. Κυρίως ὅμως ἐφέρετο ὑπὸ γυναικῶν. Αἱ εὐγενεῖς δέσποιναι ἔφερον αὐτὸν τόσῳ μακρόν, ὥστε ἐσύρετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὁ Ὅμηρος ὀνομάζει τὰς Τρῳάδας ἐλκεσιπέπλους, τὴν δὲ Ἑλένην τανύπεπλον. Ἐφέρετο δὲ μετὰ καὶ ἄνευ πόρπης. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν ἀρχαίων ἱματίων ἀπῆται πολλὴν ἐπιδεξιότητα καὶ κόπον διὰ τὰ περιδλθῆναι τις αὐτὰ μὲ χάριν καὶ κομψότητα. Ἐκ τῶν προρρηθέντων λοιπὸν ἐξηγεῖται φανερώς ὅτι ἡ συνήθεια τοῦ καλύπτειν τὸ πρόσωπον ἦτο ἀρχαιοτάτη ἐλληνική, ἣν καὶ αὐτὴν μετὰ τῶν ἄλλων παρέλαβον οἱ Τούρκοι ἐκ τῶν Βυζαντινῶν, ἀδιάφορον ἂν δὲν ἔλαβον τὰς λέξεις ἢ τὰ ὀνόματα τῶν πραγμάτων.

ΑΘ. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ

Ζωγραφικωτάτη στάσις νηπίου. [Φωτογρ. ἐκ τοῦ φυσικοῦ]

[Τὰ μικρὰ φωτογραφοῦνται δυσκόλως. Ἡ παρατιθεμένη εἰκὼν μικροῦ παιδίου ἀγαπητοῦ ἐν Ταϊγανίῳ φίλου, εἶνε τὸσον ἐκφραστικὴ καὶ χαριτωμένη, ὥστε θὰ τὴν ἐξήλεγε καὶ ὁ καλλίτερος ζωγράφος. Οἱ ἀναγνώσται θὰ ὁμολογήσουν ὅτι σπανίως φωτογραφία νηπίου παρουσιάζει τόσῳ ἔκτακτον ἐπιτυχίαν εἰς χάριν καὶ ἐκφραστικότητα].